

A IV. nemzetközi Ornithológiai Kongresszus.

1905 június 12-étől 17-éig

Londonban.

I.

Öt esztendő szünet után — 1900—1905 — a Párisban tartott III. I. O. kongresszusra Londonban következett a IV-ik. Már az a körülmény is, hogy helyszínül London állapított meg, a világ legnagyobb szaktestületének, a több mint négyszáz angol és húsz idegen tagot számláló „British Ornithologists Union”-nak székhelye, továbbá az, hogy elnökül nem kisebb ember, mint SHARPE R. B. választott, a legmagasabbra emelte várakozásainkat, különösen a Párisban kitűzött feladatok végrehajtását illetőleg, a melyről Londonban kellett beszámolni.

A feladatok a következők voltak :

I. La proposition de MM. HERMAN et BLASIUS ; „Le troisième Congrès ornithologique international, afin d'élucider autant que possible les phénomènes de la migration des Oiseaux, émet le voeu qu'il soit organisé, dans une des prochaines années, un système d'observations générales s'étendant sur toute l'Europe, sur la migration vernale de l'Hirondelle de cheminées — *Hirundo rustica* — et de quelques espèces d'Oiseaux très connues, comme la Cigogne blanche — *Ciconia alba* — et le Coucou vulgaire — *Cuculus canorus* — et donne au Comité ornithologique international permanent l'autorisation de faire les démarches nécessaires pour réaliser ce voeu et de rédiger un rapport sur les résultats obtenus.

„Les moyens pour atteindre ce but seraient :

- 1° Des cartes postales affranchies.
- 2° Les gares de chemins de fer et les postes de toute l'Europe servient chargées de noter l'arrivée des Hirondelles.
- 3° Les gouvernements des diverses États seraient priés d'accorder la franchise du port postal et de se charger des dépenses nécessaires.“

La proposition de M. LORENZ v. LIBURNAU :

- 1° Que des postes d'Observations sur les

Der IV. internationale Ornithologische Congress

gehalten vom 12—17. Juni 1905

in London.

I.

Nach einer Pause von fünf Jahren — 1900 bis 1905 — folgte dem in Paris abgehaltenen III. internationalen Ornithologischen Congress der IV. in London. Schon der Umstand, dass London, der Sitz der grössten Fachkorporation der Welt, der British Ornithologists Union, welche mehr als vierhundert englische und zwanzig fremde Mitglieder zählt, als Vorort bestimmt wurde, zum Präsidenten kein geringerer Mann als R. B. SHARPE erwählt worden ist, spannte die Erwartungen aufs Höchste, ganz besonders auch hinsichtlich der Durchführung der in Paris beschlossenen Aufgaben, über welche in London berichtet werden sollte.

Die Aufgaben waren die folgenden :

- migrations des Oiseaux comme ceux qui existent et Hongrie, en Autriche, en Bosnie soient établis dans d'autres pays.
- 2° Que des Observateurs (ornithologistes) soient envoyés en plusieurs pays, dans les parties méridionales de l'Europe et dans les parties septentrionales de l'Afrique, et même temps.
  - 3° Que les Gouvernements soient invités à donner dans ce but des missions aux observateurs, qui devront effectuer et rédiger leurs observations suivant un plan uniforme.
  - 4° Que ces observations soient adressées au Comité ornith. internat. qui les centralisera, les examinera et en fera le dépouillement.“

Ces voeux, mis aux voix sont adoptées.

La proposition de M. FATIO :

„Prier chaque État de faire sur son territoire des recherches à la fois ornithologiques en vue de déterminer l'alimentation des espèces et par là leur degré d'utilité.“

Addition proposée par M. QUINET :

„Le rapport sur ces observations devra être donné au Comité international dans l'espace de cinq ans.“

La proposition et l'addition sont adoptées.“*

* OUSTALET et CLAYBROOKE : IIIe Congrès Ornithologique International. Paris 1901. Pag. 112—113 et 130—131.

QUINET úr additíója alapján a kongresszusok határideje öt évben állapított meg.

E tényállás értelmében a M. O. K. elvárta a két elnök intézkedéseit, de ugyanekkor rögtön meg is kezdte a madártáplálék vizsgálatának foganatosítását, hogy öt év múltán Londonban kész jelentést terjeszthessen elé.

Legyen itt megjegyezve, hogy a foganatosítás ügyében öt év alatt — 1900—1905 — egy oldalról se történt intézkedés.

A M. O. K. a kir. magyar kormány részéről a londoni kongresszusra szánt következő munkákhoz kapott anyagi eszközöket:

1. A madárvonulás irodalmának recensiója. Angolul.

2. A M. O. K. ornithophäenologiai módszere. Angolul.

3. A madarak vándorlásáról. Angolul.

4. A vetési varjú mezőgazdasági szerepéről. Angolul.

5. A madarak összes megadott vonulási útjának térképe. Latinul.

6. A vetési varjú biológiai viszonyainak térképe. Magyarul és németül.

7. A vetési varjú táplálékának vázlatos bemutatása. Magyarul és latinul.

8. Jelentések a madarak táplálkozásáról pozitív alapon. Magyarul és németül.

A véghezvitelben részt vett: HERMAN OTTÓ, PUNGUR GYULA, CSÖRGEY TITUS, CSIKI ERNŐ, SOÓS LAJOS; továbbá HEGYFÖKY KABOS, GYULAI GAÁL GASTON, LOÓSY JÓZSEF és THAISZ LAJOS.

A M. O. K. ezeken kívül még negyvenhét kötetet, illetőleg dolgozatot terjesztett a kongresszus elé. A fontosabbak jegyzékét a záradékban adom.

Magyarország következőkép volt képviselve:

Az állam képviselőiben: HERMAN OTTÓ, CHERNEL ISTVÁN.

A M. O. K. képviselőiben: HERMAN OTTÓ, CSÖRGEY TITUS.

A kir. T. T. Társulat képviselőiben: HERMAN OTTÓ, dr. HORVÁTH GÉZA.

Csatlakozva a M. O. K.-hoz: Dr. DARÁNYI IGNÁCZ* önmagáért, MAJLÁTH JÓZSEF gróf, mint az intézet tiszteleti tagjai, HAUER BÉLA mint lev. tag.

* Csak mint beírt tag.

Auf Grund der Addition des Herrn QUINET wurde der Termin der Congresse auf fünf Jahre festgesetzt.

Angesichts dieser Sachlage erwartete zwar die U. O. C. die Verfügungen beider Präsidenten, ging aber sofort an die Installation der Untersuchungen über die Nahrung der Vögel, um nach fünf Jahren in London einen fertigen Bericht vorlegen zu können.

Es sei hier bemerkt, dass in Sachen der Effektuirung während der fünf Jahre — 1900 bis 1905 — von keiner Seite eine Verfügung getroffen wurde.

Die U. O. C. erhielt von der kön. ungar. Regierung die Mittel zu folgenden Arbeiten für den Congress in London:

1. Rezension der Literatur über Migration. Englisch.

2. Die Methode für Ornithophänologie der U. O. C. Englisch.

3. Über Wanderung der Vögel. Englisch.

4. Über den Einfluss der Saatkrähe auf die Landwirthschaft. Englisch.

5. Karte sämmtlicher angegebenen Zugstrassen der Vögel. Lateinisch.

6. Karte über das biologische Verhältniss der Saatkrähe. Ungarisch und deutsch.

7. Schematische Darstellung der Nahrung der Saatkrähe. Ungarisch und lateinisch.

8. Berichte über Vogelnahrung auf positiver Grundlage. Ungarisch und deutsch.

An der Durchführung beteiligten sich: OTTO HERMAN, JULIUS PUNGUR, TITUS CSÖRGEY, ERNST CSIKI, LUDWIG SOÓS; dann JAKOB HEGYFÖKY, GASTON GAÁL DE GYULA, JOSEF LOÓSY und L. THAISZ.

Ausser diesen wurden dem Congresse seitens der U. O. C. 47 — vierzigsieben — Bände, resp. Elaborate vorgelegt. Das Verzeichniss der wichtigeren folgt am Schluss.

Ungarn war wie folgt vertreten:

Delegirte des Staates: OTTO HERMAN, St. v. CHERNEL.

Delegirte der U. O. C.: OTTO HERMAN, TITUS CSÖRGEY.

Delegirte der k. Naturwissenschaftlichen Gesellschaft: OTTO HERMAN, Dr. G. v. HORVÁTH.

Affiliirt der U. O. C. die Ehrenmitglieder Dr. I. v. DARÁNYI Exc.,* Graf JOSEF MAJLÁTH, das corresp. Mitglied B. v. HAUER.

* War nur eingeschrieben.

A kongresszuson magyar részről jelen voltak még: CERVA FR., IGALI SZV. és PARLAGI B.

A kir. m. földmivvelésügyi ministerium részéről külön megbízást kapott: chernelházi CHERNEL ISTVÁN a gazdasági ornithológiára és CSÖRGEY TITUS a kongresszus gazdasági madártani intézményeinek tanulmányozására.

A kongresszus helyisége az „Imperial Institut“ egyik szárnyépületében, tehát Anglia és London legjelentősebb tudományos intézeteinek és gyűjteményeinek, köztük a felülmulhatatlan „Natural History Museum“ centrumában.

A beiratkozás június 12-ikének estjén volt; a szervezkedés 13-án d. e. az Imp. Institut „Jehanghir“-termében történt, még pedig a következő személyzeti szervezettel:

Mitglieder des Congresses aus Ungarn waren noch: F. CERVA, S. IGALI, B. PARLAGI.

Mit besonderer Mission seitens des kön. ung. Ministeriums für Ackerbau waren be-
traut: ST. CHERNEL V. CHERNELHÁZA für land-
wirthschaftliche Ornithologie und TITUS CSÖRGEY
Studium der Veranstaltungen des Congresses
auf dem Gebiete der landw. Ornithologie.

Der Sitz des Congresses war ein Flügel des „Imperial Institute“, also im Centrum der bedeutendsten wissenschaftlichen Institute und Sammlungen Englands und Londons, unter diesen das unübertreffliche „Natural History Museum“.

Die Einschreibungen erfolgten am 12. Juni, Abends; die Constituirung fand am 13. um 10 Uhr Vormittags im „Jehanghir“-Saale des Imp. Inst. statt, u. zw. mit folgendem Personalstatus:

Védő: — Patron:

H.R.H. THE PRINCE OF WALES, K.G.

Tiszteleti elnök: — Honorary presidents:

H.R.H. PRINCE FERDINAND OF BULGARIA.

ALFRED RUSSEL WALLACE, D.C.L. LL.D., F.R.S.

Választott elnök: — President-elect:

R. BOWDLER SHARPE, LL.D., Natural History Museum, Cromwell Road, London, S.W.

Kincstárnok: — Treasurer:

D. E. FAGAN, Natural History Museum, Cromwell Road, London, S.W.

Titkárok: — Secretaries:

ERNST J. O. HARTERT, PH.D., Tring, Herts, England.

J. LEWIS BONHOTE, M.A., Ditton Hall, Fen Ditton, Cambs., England.

Szervező bizottság: — Organising committee:

PRESIDENT
TREASURER
SECRETARIES

F. DU CANE GODMAN, D.C.L., F.R.S.
E. G. B. MEADE-WALDO.

W. R. OGILVIE-GRANT.

F. PENROSE. M.D.

HON. WALTER ROTHSCHILD, PH.D., M.P.

P. L. SCLATER, D.SC., PH.D., F.R.S.

H. F. WITHERBY.

Nagy bizottság: — General Committee:

Hungary: HERMAN, OTTO, Budapest.

MADARÁSZ, GYULA, Budapest.

Nagygyűlés: — General Meeting:

President: R. BOWDLER SHARPE, President-Elect.

Alelnökök: — *Vicepresidents:*

SCLATER, P. L. DR. SC. PH., Winchfield.
 GODMAN, F. DU CANE, London.
 ROTHSCHILD, THE HON. WALTER, Tring.
 OUSTALET, PROF. DR. E., Paris.

BEDFORD, H. G., THE DUKE OF, Woburn-Abbey,
 Beds.
 GIGLIOLI, PROF. DR. H. H., Florence.
 REICHENOW, PROF. DR. A., Berlin.
 HERMAN, OTTO, Budapest.

I. Sectio.

Ornith. systematica; distributio geographica, Anatomia, Palaeontologia.

Elnök: — *President:*

SCLATER, P. L. DR., Winchfield.

Alelnökök: — *Vicepresidents:*

BERLEPSCH, GRAF HANS VON, HESSEN.

REICHENOW, PROF. DR. A., Berlin.

Titkárok: — *Secretaries:*

GRANT, W. R. OGILVIE, London.

PARROT, DR., München.

II. Sectio.

Migratio.*Elnök:* — *President:*

HERMAN, OTTÓ, Budapest.

Alelnökök: — *Vicepresidents:*

SAUNDERS, HOWARD, F.L.S. London.

BIANCHI, DR. VALENTIN, St.-Petersburg.

Titkárok: — *Secretaries:*

WITHERBY, H. F., London.

CSÖRGEY, TITUS, Budapest.

III. Sectio.

Biologia, nidificatio, oologia.

Elnök: — *President:*

FATIO, PROF. DR. V., Genf.

Alelnökök: — *Vicepresidents:*

STEJNEGER, LEONHARD, Washington.

GIGLIOLI, PROF. DR. H. H., Florence.

Titkárok: — *Secretaries:*

BIDWELL, EDWARD, London.

SNOUCKAERT VAN SCHUBURG, BARON R., Neerlangbroek, Holland.

IV. Sectio.

Ornithologia oeconomica, protectio avium.

Elnök: — *President:*

DRESSER, H. E., F.L.S., London.

Alelnökök: — *Vicepresidents:*

BLASIUS, PROF. DR. R., Braunschweig.

LÖNNBERG, PROF. DR. EINAR, Stockholm.

Titkárok: — *Secretaries:*

CERNEL, ISTVÁN, Kőszeg.

PENROSE, DR. F. G., London.

V. Sectio.

Avicultura.

Elnök: — *President*:

MEADE-WALDO, E.G.B., Edenbridge, Kent.

Alelnökök: — *Vicepresidents*:

BERLEPSCH, HANS FREIHERR VON, Cassel.

GUERNE, BARON J., Paris.

Titkárok: — *Secretaries*:

SETH-SMITH, D.F.Z.S., Croydon, London.

BÜTTIKOFER, DR. J., Rotterdam.

Az „Ibis“ legutóbbi kimutatása szerint a minden világrészből érkezett tagok száma több volt háromszáznál, köztük a legnevesebb ornithologusokkal, a mint ezt már a bureau összeállítására és a megalakult öt sectio szervezete is bizonyítja.

Ezt az első szervezkedő ülést OUSTALET M. — Páris** — mint a megelőző kongresszus elnöke vezette be néhány szóval, mely azzal a felszólítással végződött, hogy SHARPE M. B., mint a IV. kongresszus megválasztott elnöke legyen szíves átvenni a vezetést, a mi meg is történt.

Az elnök rendkívül érdekesen vázolta a British-Museum madártani gyűjteményeinek keletkezését s a kongresszusra térve kiemelte, hogy Magyarország nagyon gazdagon van képviselve, munkáknak egész sorozatát mutatva be, a mi Magyarországnak az ornithologia irányában való általános érdeklődéséről tanuskodik.

Az államok hivatalos képviselőitének bejelentése után, ú. m.

Belgium: DR. DUBOIS, ALPHONSE.
 Franciaország: DAUBRÉE M. államtanácsos.
 DR. OUSTALET.
 Hollandia: BR. SNOUCKAERT V. SCHAUBURG.
 DR. BÜTTIKOFER J.
 Magyarország: HERMAN OTTÓ.
 ch. CHERNEL ISTVÁN.
 Olaszország: GIGLIOLI H. tanár.
 Svédország: LÖNNBERG A. tanár — a sectiók működésük megkezdésére kérték fel.

Nach dem letzten Ausweise im „Ibis“ be-
 trug die Anzahl der Mitglieder über drei-
 hundert aus allen Theilen der Erde, darunter
 die namhaftesten Ornithologen, wie dies ja schon
 die Zusammenstellung des Bureaus und die Orga-
 nisation der gebildeten fünf Sectionen beweist.

Diese erste constituirende Sitzung wurde
 durch M. OUSTALET — Paris** — als Präsidenten
 des vorhergehenden Congresses mit einigen
 Worten eingeleitet, die mit der Aufforderung
 endeten, M. B. SHARPE wolle als gewählter Präsi-
 dent des IV. Congresses den Vorsitz übernehmen.

Der Präsident gab eine höchst interessante
 Skizze der Entstehung der ornithologischen
 Sammlungen des British-Museum und auf den
 Congress übergehend, hob er hervor, dass
 Ungarn sehr reich vertreten ist, eine Reihe
 von Arbeiten vorlegen liess, was für das all-
 gemeine Interesse spricht, welches Ungarn
 der Ornithologie entgegenbringt.

Nach Anmeldung der officiellen Vertretung
 der Staaten, u. zw.:

Belgien: DR. DUBOIS ALPHONSE.
 Frankreich: M. DAUBRÉE, Staatsrath.
 DR. OUSTALET.
 Holland: B. SNOUCKAERT V. SCHAUBURG.
 DR. J. BÜTTIKOFER.
 Ungarn: OTTO HERMAN.
 ST. CHERNEL V. CHERNELHÁZA.
 Italien: PROF. H. GIGLIOLI.
 Schweden: PROF. A. LÖNNBERG.

wurden die Sectionen zum Beginn der Arbei-
 ten gebeten.

* The Ibis Ser. VIII. No. 20. 1905 október, pag. 622—629.

** OUSTALET dr. f. é. okt. 23-án St. Castban (Cote du Nord) meghalt s október 29-én temették Montbeliardon (Doubs). Halálával nagy veszteség érte Franciaország ornithológiáját, de a tudomány egyetemességét is. H. O.

* The Ibis, Ser. VIII. No. 20. October 1905 p. 622—629.

** DR. OUSTALET starb am 23. Oct. 1. J. in St. Cast (Côte du Nord) und wurde am 29. October in Montbeliard — Doubs — begraben. Sein Tod ist ein schwerer Verlust für die Ornithologie in Frankreich, aber auch für die Wissenschaft im Allgemeinen.

Némileg kellemetlenül hatott, hogy a III. kongresszusnak itt a bevezetésben elősorolt határozatairól, melyek a madárvonulás megfigyelésének szervezetére és a madártáplálékra vonatkozólag hozattak, nem történt jelentés s végre kiderült, hogy erről nem is gondoskodott senki. A gondoskodás tulajdonképen a már Bécsben — 1884 — megalakult Permanentis Internationalis Ornithologiai Comité-re tartozott, a tapasztalat azonban arra mutatott rá, hogy ez az egész világon szétszórt testület határozatok végrehajtására nem alkalmas. Ezzel a lehetősége is elveszett annak, hogy a kongresszus alkalmából a más államoknak a gazdaságilag oly fontos madártáplálék-vizsgálatok terén kifejtett működéséről tájékozódhassunk.

Az öt sectióra összesen 37 előadás volt bejelentve.

Ebből az	I. sectióra	: 10
„ a	II. „	2
„ a	III. „	5
„ a	IV. „	7
„ az	V. „	1 előadás esett.

A főülésekre 11 előadás volt bejegyezve. Egészen különálló volt az a fényes előadás, a melyet Hon. ROTHSCHILD W. tartott Tringben a kihalt és kihalófélben levő madarokról, egyenesen megbecsülhetetlen értékű tárgyak bemutatásával s a melyre még visszatérek.

A június 13., 14., 16., és 17-iki főüléseken a következők tartottak előadásokat:

CHAPMAN, FRANK M.
LEVERKÜHN, PAUL.
HERMAN OTTÓ.
SCHERREN, HENRY.
BUREAU, LOUIS.
BONHOTE, LEWIS.
BRUCE, WILLIAM.
WILSON, EDW.
HARTERT, ERNST.

I. Sectió:

BERLEPSCH, GRAF HANS.
BERLEPSCH, FREIHERR HANS.
BLASIUS, R. DR.
BUREAU, LOUIS.
SCHMITZ E., PATER.
DWIGHT, J.
PYKRAFT, W.

Es war einigermaßen befremdend, dass keine Berichte über die vom III. Congress hier eingangs angeführten Beschlüsse über die Organisation der Beobachtungen über den Zug der Vögel und über die Nahrung der Vögel erstattet wurden und es stellte sich schliesslich heraus, dass hiefür auch Niemand gesorgt hat. Die Sorge wäre eigentlich dem schon in Wien — 1884 — creirten Permanenten Internationalen Ornithologischen Comité zugefallen, die Erfahrung lehrte aber, dass diese Corporation — auf der ganzen Welt zerstreut — zur Executirung von Beschlüssen ungeeignet ist. Damit entfiel für die Gelegenheit des Congresses selbst die Möglichkeit uns über die Thätigkeit anderer Staaten auf dem Gebiete der wirthschaftlich so wichtigen Untersuchungen über Vogelnahrung zu orientiren.

Für die fünf Sectionen waren insgesamt 37 Vorträge angemeldet. Es entfielen auf die

I. Section	: 10.
II. „	2.
III. „	5.
IV. „	7.
V. „	1.

Für die General Meetings 11 Vorträge. Ganz separat stand der glänzende Vortrag, welchen Hon. W. ROTHSCHILD in Tring über ausgestorbene und im Aussterben begriffene Vögel hielt und der mit geradezu unschätzbaren Objecten belegt war, worauf wir noch zurückkommen.

In den General Meetings — 13., 14., 16., 17. Juni hielten die Folgenden Vorträge:

FRANK M. CHAPMAN.
PAUL LEVERKÜHN.
OTTO HERMAN.
HENRY SCHERREN.
LOUIS BUREAU.
LEWIS BONHOTE.
WILLIAM BRUCE.
EDW. WILSON.
ERNST HARTERT.

I. Section.

GRAF HANS BERLEPSCH.
BR. HANS BERLEPSCH.
DR. R. BLASIUS.
LOUIS BUREAU.
PATER E. SCHMITZ.
I. DWIGHT.
W. PYKRAFT.

II. Sectió:

HELM, F.

III. Sectió:

JOURDAIN, REV.

WILSON, W.

CHAPMAN, F.

BLASIUS, R. DR.

CHERNEL ISTVÁN, DE CHERNELHÁZA.

IV. Sectió:

HERMAN OTTÓ.

DIGBY-PIGOTT T.

COCKBURN, JOHN.

WILSON, W.

LEMON, F. E.

Legyen megjegyezve, hogy HERMAN OTTÓ, „On the migration of Birds“ című előadását GINEVER A.-né szül. GYÖRY ILONA olvasta fel, míg a szerző a demonstratív szabad előadást tartotta meg. CSÖRGEY TITUS a IV. Sectióban mutatta be varjútáplálék-szemelvényeit kéziratképen nyomtatott értekezése révén: „The economical importance of the Rook (Corvus frugilegus) in Hungary.“

A „Recentio critica“ és a „The Method“, mindkettő HERMAN OTTÓ-tól, a madártáplálék-ról szóló jelentésekkel s a M. O. K. minden fontosabb kiadványaival együtt, valamint a HÁRY Gy.-tól való NANSEN-féle Rhodostethia kép, CZETTEL Gy. reproductiójában, továbbá a NÉCSEY-féle Falco sacer kép, (CZETTEL repr.) szétosztásra került s a legrövidebb idő alatt elfogyott.

Az előadások sorában volt néhány szélesebb körben érdeket keltő, nagy praecisitású képvetítések révén kiváló fényességű is; így CHAPMAN M. F. előadása a flamingók és pelikánok fészektelepeiről a Bahamákon és Floridában; azután WILSON M. E. és BRUCE M. W. két előadása a délsarki expedíciók eredményéről és BONHOTE M. L. értekezése a kacsa-fajok keresztezésének kísérleteiről.

HARTERT ERNST DR. előadása a modern ornithologia főirányairól elvi tartalmánál fogva fontos és megvitatásra volt méltó. Kijelentem azonban, hogy a kongresszus egyáltalában nem volt vitára hangolva. Az ülések, előadások és egyéb intézkedések a rövid időkeretében a programgyors le-

II. Section.

F. HELM.

III. Section.

REV. JOURDAIN.

W. WILSON.

F. CHAPMAN.

DR. R. BLASIUS.

STEFAN CHERNEL V. CHERNELHÁZA.

IV. Section.

OTTO HERMAN.

T. DIGBY-PIGOTT.

JOHN COCKBURN.

W. WILSON.

F. E. LEMON.

Es sei bemerkt, dass OTTO HERMAN'S Vortrag „On the migration of Birds“ von Mrs. A. GINEVER NÉE ILONA DE GYÖRY vorgelesen wurde, der Auctor dagegen den demonstrativen freien Vortrag hielt. TITUS CSÖRGEY demonstrirte seine Schemata an der Hand seiner als Manuscript gedruckten Abhandlung: „The economical importance of the Rook (Corvus frugilegus) in Hungary“ in der IV. Section.

Die „Recensio critica“ und „The Method“, beide von OTTO HERMAN, kamen mit den Berichten über Nahrung der Vögel und aller wichtigeren Editionen der U. O. C., so wie auch die Abbildung der NANSEN'schen Rhodostethia von J. HÁRY, reproducirt von J. CZETTEL, dann jene des Falco sacer von NÉCSEY, resp. von CZETTEL, zur Vertheilung und waren in der kürzesten Zeit vergriffen.

In der Reihe der Vorträge gab es einige auch für weitere Kreise interessante, von grosser Präcision und durch Projectionen von besonderem Glanze; so von M. F. CHAPMAN über die Brutplätze der Flamingos und Pelikane auf den Bahamas und Florida; dann die beiden Vorträge über die Resultate der antarctischen Expedition von M. E. WILSON und M. W. BRUCE und den Vortrag über Versuche der Hybridisirung der Enten von M. L. BONHOTE.

Wegen seines principiellen Inhaltes war M. DR. ERNST HARTERT'S Vortrag über die Hauptrichtungen der modernen Ornithologie von Wichtigkeit und hätte discutirt werden sollen. Es sei aber hier ausgesprochen, dass der Congress überhaupt nicht für Dis-

bonyolítására készítették. E körülmény folytán állottam el magam is a kísérlettől, hogy ajánlatot tegyek a megvitatásra, a mely a „Recensio critica“ végén foglaltatik s a vonulási megfigyelések egységes szervezését czélozza. Ez bizonyára nemzetközileg szabályzandó feladat volna, valamint a subspecies és a hármas nomenklatura ügye is, a mely nem csak ornithologiai, de a legmélyebbre vágón biologiai érdekű, tehát az egyetemes zoologia problémája s tulajdonképpen egy külön kongresszust igényelne.

Június 15-ike a Tringbe vezető kirándulásnak volt szánva, melyet a kongresszus Hon. ROTHSCHILD WALTER bőkezűségének köszönhetett. A múzeum s a park a zoologus szemében ideális; a teremnek — a tringí Victoria Hall — a melyben ROTHSCHILD előadását tartotta, mind a négy fala csaknem el volt borítva zoologiai kincsekkel és műtermékekkel, LODGE, THORBURN és KEULEMANN'S mesteri kezéből eredő képekkel, melyek már kihalt — vagy kiölt — és kihalóban levő madarakra vonatkoznak s a melyekről ROTHSCHILD épp oly vonzóan mint hathatósan szólt, hogy a még ki nem gyilkolt fajok védelmét ajánlja. A múzeum úgy jellemezhető, hogy minden megvan benne, a mit intézetek és gyűjtők megfizetni nem tudnak. S e mellett a rend is mintaszerű.

A kongresszus Tringben a képzelhető legfényesebb vendégszeretetben részesült.

A megelőző napon a kongresszus elnökének, SHARPE M. B.-nek meghívása egyesítette a tagokat a Natural History Museumban tartott „conversatione“-ra. A középpont a nagy előcsarnok volt, a hol DARWIN, HUXLEY és OWEN szobrai alatt és csodálatos biologiai csoportok közepette jelentek meg és társalógtak az összes művelt államok ornithologusai hölgyeikkel együtt. SHARPE, a kiről nehéz volna eldönteni, hogy mint ornithologus vagy mint szeretetreméltó férfi nagyobb-e, egész családjával együtt a centrum centruma volt.

Nem egy kontinenslakóra nézve, a ki a

discussion aufgelegt war. Die Sitzungen, Vorträge und andere Veranstaltungen drängten in dem kurzen Zeitraum zur schnellen Abwicklung des Programmes. Dieser Umstand bewog auch mich, vom Versuche abzustehen, den Antrag zur Discussion zu bringen, der am Schlusse der „Recensio critica“ enthalten ist und eine einheitliche Organisation der Zugsbeobachtungen bezweckt. Das wäre gewiss eine international zu regelnde Aufgabe, sowie auch jene der Subspecies und trinären Nomenclatur, welche ja nicht nur von ornithologischem, sondern von tiefstem biologischen Interesse, daher ein Problem der gesammten Zoologie ist und eigentlich einen Congress für sich beansprucht.

Der 15. Juni war dem Ausfluge nach Tring gewidmet, welchen der Congress der Munizenz des Honourable WALTER ROTHSCHILD zu danken hatte. Das Museum, der Park sind für den Zoologen ideal; der Saal der Victoria Hall von Tring, wo Hon. ROTHSCHILD seinen Vortrag hielt, war an allen vier Wänden förmlich eingefasst mit zoologischen Schätzen und Kunstwerken, letztere Bilder von der Meisterhand LODGE'S, THORBURN'S und KEULEMANN'S, welche die schon ausgestorbenen — auch ausgemordeten — und im Verschwinden begriffenen Vögel betrafen, über welche Hon. ROTHSCHILD ebenso anziehend wie eindringlich sprach, um den Schutz der noch nicht ganz ausgemordeten zu beantragen. Das Museum kann so charakterisirt werden, dass es Alles enthält, was Institute und Sammler nicht erschwingen können. Dabei ist die Ordnung musterhaft.

Der Congress genoss in Tring die denkbar glänzendste Gastfreundschaft.

Einen Tag vorher vereinigte die Einladung des Präsidenten des Congresses M. B. SHARPE die Mitglieder zu einer „Conversatione“ im Natural History Museum. Das Centrum war die grosse Vorhalle, wo zu Füßen der Bildsäulen von DARWIN, HUXLEY und OWEN und zwischen wundervollen biologischen Gruppen die Ornithologen aller Herren Länder mit ihren Damen erschienen und conversirten. SHARPE, von dem es schwer zu bestimmen, ob er als Ornithologe oder als liebenswürdiger Mensch grösser ist, war mit ganzer Familie das Centrum des Centrum.

Für manchen Continentalen, der in Museen

múzeumokban tilalmi táblákhoz van szokva, ez az angol szabadelvűség teljességgel meglepő volt. Az angol múzeumok éppen nagy szabadelvűségükönél fogva, valamint azért, hogy minden kiállított tárgy a szemlélőnek felvilágosítással is szolgál, igazán a köznek szolgálnak és a legszélesebb körökben is mélyre hatnak.

Ha még felemlítem, hogy június 16-án London Lord Mayorja és Lady Mayoress-sze fogadta a kongresszust és este a British Ornithologists Union hívta a kongresszus tagjait diszvacsorára, a tulajdonképeni kongresszus befejezésére térhetek, a mely június 17-én d. u. 2 óra 30 perczkor ugyancsak a Jehanghir-teremben történt.

SHARPE búcsúbeszédének végső szavait csaknem elfojtotta a megindultság és sokan azok közül, a kik már az első kongresszuson is — Bécs 1884 — résztvettek, bizonyára nehéz szívvél váltak el egymástól.

És most hadd szóljak a Perm. Int. Orn. Comité-ről. Két ülést tartott. Az elsőben a III. kongresszus elnöke, DR. OUSTALET előadta számadását és megkapta felmentését. Azután szóba került, hogy a kongresszusok ne hozzanak foganatosítás nélkül maradót határozatokat, mert ez csak ártalmára van a tekintélynek és a komolyságnak. A második ülésen néhány választás történt és — meghívás hiányában — kísérlet a legközelebi kongresszus színhelyének megállapítására. Minthogy azonban az esetleg ráeső választás elfogadására hazulról senki sem volt felhatalmazva, a hely megállapítása meglehetősen függőben maradt. Az Angolok Berlinre utaltak, a németek Szentpétervárra, mások Belgiumot ajánlották, REICHENOW DR.-nak pedig nem állott módjában az elnökségnek Berlin színhelyül való elvállalása, így hát a kongresszus ülésének végén SCHLATER DR. indítványát fogadták el, a mely a következő alternatívát állítja fel: „in the event of DR. REICHENOW being unable to accept the Presidentship, the Congress should meet in some other city in Germany under the Presidency of DR. BLASIUS.“*

* „Ha REICHENOW DR.-nak lehetetlen elfogadnia az elnökséget, a kongresszus Németország valamely más városában tartassék BLASIUS DR. elnökle alatt.“

an Tafeln gewöhnt ist, welche warnen und verbieten, war diese englische Liberalität ganz überraschend. Die englischen Museen stehen eben mit ihrer grossen Liberalität und damit, dass Alles, was ausgestellt ist, dem Beschauer auch Auskunft gibt, wirklich im Dienste der Allgemeinheit und wirken in weitesten Kreisen tief.

Wenn ich noch erwähne, dass am 16. Juni der Empfang des Congresses durch den Lord Mayor und Lady Mayoress von London stattfand und Abends die British Ornithologists Union den Mitgliedern des Congresses ein Festmahl gab, so kann der Schluss des eigentlichen Congresses folgen, der am Samstag, den 17. Juni, Nachmittags 2 Uhr 30 Minuten ebenfalls im Jehanghir-Saale erfolgte.

Die letzten Worte von SHARPE'S Abschiedsrede wurden durch die Rührung beinahe erstickt und viele von Jenen, die schon auf dem ersten Congressse — Wien 1884 — theilnahmen, verabschiedeten sich gewiss schweren Herzens voneinander.

Und nun über das P. I. O. C. Dasselbe hielt zwei Sitzungen. In der ersten legte der Präsident des III. Congresses, DR. OUSTALET, Rechnung mit Null auf Null und erhielt die Decharge. Dann kam es zur Sprache, dass die Congressse keine Beschlüsse fassen sollen, die nicht executirt werden, weil dies dem Ansehen und Ernst nur schaden kann. In der zweiten Sitzung fanden einige Wahlen statt und es wurde Mangels einer Einladung der Versuch gemacht, den Vorort für den nächsten Congress zu bestimmen. Da jedoch von Haus aus Niemand autorisirt war, eine eventuelle Wahl anzunehmen, so blieb die Bestimmung des Ortes so ziemlich in der Schwebe. Die Engländer wiesen auf Berlin, die Deutschen auf Petersburg, andere brachten Belgien in Vorschlag. DR. REICHENOW war nicht in der Lage, die Präsidentschaft mit Berlin als Vorort anzunehmen, und so wurde in der Schluss-Sitzung des Congresses das Amendement DR. SCHLATER'S acceptirt, welches folgende Alternative aufstellte: „In the event of DR. REICHENOW being unable to accept the Presidentship, the Congress should meet in some other city in Germany under the Presidency of DR. BLASIUS.“*

* Vide: Ibis I. c.

A kongresszus befejezését még néhány kirándulás követte. Először is BEDFORD herceghez Woburn Abbeybe, a hol minden világtájnak legkritkább állatai igazán paradicsomi együttlétben szabadon élnek és tenyésznek; azután Cambridgebe, a legnagyobb élő ornithologusok egyikének, NEWTON ALFRÉD tanárnak tiszteletére, a kit lábbaja akadályozott a Londonban való megjelenésben; a nagy tisztelet megdöntötte tehát a próféta szavát, mert hiszen ez esetben a hegy ment Mohamedhez. A tagok egy része ellátogatott Fen Dittonba, hogy BONHOTE M. L. aviariumaikat megtekintse, azután a nagyobb rész Bridlingtonba és végre a Flamborough-i világítótoronyhoz, a tengeri madarak szirti fészkeihez. S azután elosztak a tagok — hálával és szép emlékekkel telve — igazán az „egész világba“.

HERMAN OTTÓ.

Nach Schluss des Congresses folgten noch einige Ausflüge. Vorerst zum Herzog von BEDFORD nach Woburn Abbey, wo die seltensten Thiere aller Zonen in wirklich paradisischem Zusammensein in Freiheit leben und gedeihen; dann nach Cambridge, um einen der grössten lebenden Ornithologen, PROF. ALFRED NEWTON, zu ehren, den ein Fussleiden am Erscheinen in London verhinderte; die grosse Verehrung stiess also den Spruch vom Propheten um, weil ja in diesem Falle der Berg zu Mohamed ging. Ein Theil der Mitglieder besuchte Fen Ditton, um M. L. BONHOTE'S Avarien zu besehen, dann ging das Gros nach Bridlington und endlich zum Leuchthurm von Flamborough zu den Nistfelsen der Seevögel. Und dann zerstreuten sich die Mitglieder — erfüllt mit Dank und schönem Andenken — wirklich in „alle Welt“.

OTTO HERMAN.

A IV. nemzetközi ornithologiai kongresszuson bemutatott nyomtatványok jegyzéke:
Verzeichniss der dem IV. internationalen ornithologischen Congress vorgelegten Editionen:

HERMAN, OTTÓ:	Petényi J. S. biografiája Biographie J. S. v. Petényi's	} 2 kötet, Bände.
" "	Migratio avium (apró értekezések) (kleine Abhandlungen)	} 1 kötet, Band.
" "	The Method of ornithophaenology	1 " "
" "	A tarvarjú — Der Kahlrabe	1 " "
" "	Elementa Ornitholog.	2 kötet, Bände.
" "	Recensio critica automatica	1 kötet, Band.
" "	A madarak hasznáról és káráról Vom Nutzen und Schaden der Vögel	} 3 kötet, Bände.
" "	CSÖRGEY, TITUS és SCHENK, JAKAB: Értekezések — Abhandlungen 1897—1904	} 1 kötet, Band.
AQUILA:	I—XI. évfolyam — Jahrgang.	
CERNEL, ISTVÁN:	Magyarország madarai — Vögel Ungarns	3 kötet, Bände.
PUNGUR, GYULA:	A füstifecske őszi vonulása 1898	} 1 kötet, Band.
GAÁL, GASTON:	Madárvonulás — Zug der Vögel 1894—97	1 " "
" "	A füstifecske tavaszi vonulása 1898, 1899	} 2 kötet, Bände.
" "	Frühjahrszug d. Rauchschalbe 1898, 1899	
CSÖRGEY, TITUS:	Ornithologia systematica 1896—98	1 kötet, Band.
KLEINSCHMIDT, OTTÓ:	A Falco hierc-falco alakköre Formenkreis d. Falco hierofalco	} 1 " "
SZALAY, L. ELEMÉR:	Anatomia avium	1 " "
DR. ALMÁSSY, GYÖRGY:	Ornis Dobrudšae	1 " "
SCHENK, JAKAB:	Madárvonulás — Vogelzug 1898, 1899	1 " "
HEGYFOKY, KÁBOS:	Ornithophaenologia	1 " "
PETÉNYI, J. S.:	Madártani töredékek — Ornith. Fragmente	2 kötet, Bände.
HAUER, BÉLA:	Corvus frugilegus	1 " "
VEZÉNYI, ÁRPÁD:	Madárvonulás — Vogelzug 1900, 1901	1 " "